EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 23.5.2018
COM(2018) 421 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Portugali 2018. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Portugali 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Portugali 2018. aasta riiklikku reformikava

ja esitatakse nõukogu arvamus Portugali 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,[1] eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,[2] eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust[3],

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone[4],

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) 22. novembril 2017 võttis komisjon vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 22. novembril 2017 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka häiremehhanismi aruande, milles nimetati Portugali ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal päeval võttis komisjon vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse

[1] EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.
[2] ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.
[3] COM(2018) 421 final.
[4] P8_TA(2018)0077 ja P8_TA(2018)0078.

kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis soovituse euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) vastu 14. mail 2018.

(2) Kuna Portugali rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Portugal tagama allpool esitatud soovitustes 1–3 kajastuva euroala majanduspoliitilise soovituse täieliku ja õigeaegse täitmise.

(3) 7. märtsil 2018 avaldati 2018. aasta riigiaruanne Portugali kohta[5]. Selles hinnati Portugali edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovituste täitmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel ning varasematel aastatel esitatud soovituste järelmeetmeid. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 7. märtsil 2018[6]. Komisjon järeldab oma analüüsi põhjal, et Portugalis esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige netoväliskohustuste suur maht, era- ja valitsemissektori kõrge võlatase ning viivislaenude suur osakaal põhjustavad tootlikkuse väikse kasvu tingimustes haavatavust. Netoväliskohustuste kohandamiseks tuleb tagada konservatiivne jooksevkonto saldo ja konkurentsivõime kasv. Varasem kõrge erasektori võla suhe langeb jätkuvalt tänu taastunud nominaalkasvule ja pisut negatiivsetele krediidivoogudele ning valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks finantsvõimenduse vähendamise püsiva vajaduse kontekstis prognooside kohaselt vähenema. Finantssektori sekkumised aitasid vähendada stabiilsusriske, ehkki pankade kasumlikkus püsib madalana ja mittetöötav laenude maht, mis küll väheneb, suurena. Tootlikkuse kiirem kasv on esmatähtis konkurentsivõime parandamise, finantsvõimenduse vähendamise ja kasvupotentsiaali suurendamise seisukohast. Töötuse tase on viimastel aastatel langenud. Jätkuvalt on poliitikalünki, eelkõige viivislaenude vähendamiseks ja ettevõtluskeskkonna parandamiseks kavandatud meetmete rakendamisel. Tuleb jälgida mitme reformikava (sealhulgas tööturu killustatuse vähendamise meetmed ja riigi rahanduse jätkusuutlikkuse parandamiseks suunatud eelarve- ja struktuurireformid) vastuvõtmist ja rakendamist.

(4) 27. aprillil 2018 esitas Portugal oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste programmide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse kindlalt vähenema. Portugali riiklik reformikava sisaldab kohustusi nii lühikeseks kui ka keskpikaks perioodiks ning hõlmab 2018. aasta riigiaruandes tuvastatud probleemide lahendamist. Eelkõige on selles kuulutatud välja meetmed kvalifikatsioonide ja innovatsiooni valdkonnas, mis võivad suurendada tootlikkust ja tõsta Portugali ekspordi väärtust. Esitatud mittetöötav laenude vähendamise strateegia ja kindla kapitaliseerimise edendamise meetmed aitavad vähendada Portugali majanduse võlakoormust ja puhastada pankade bilansse. Üldiselt toetaks esitatud kavade tulemuslik rakendamine tasakaalustamatuse korrigeerimist.

(5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013[7] artikliga 23, võib

[5] SWD(2018) 220 final.

[6] COM(2018) 120 final

[7] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi,

komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovituste rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Komisjon esitas täiendavad üksikasjad kõnealuse sätte kasutamise kohta suunistes selle kohta, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega[8].

(6) Portugal suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetavat osa ja võlareegliga seotud üleminekukorda. 2018. aasta stabiilsusprogrammiga kavatseb Portugal viia 2018. aastaks valitsemissektori eelarvepuudujäägi 0,7 %-le SKPst ja 2019. aastaks 0,2 %-le SKPst ning 2021. aastaks jõuda ülejäägini 1,4 % SKPst. Need plaanid ei hõlma võimalikke puudujääki suurendavaid pankade toetusmeetmeid alates 2019. aastast. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk, milleks on struktuurne ülejääk 0,25 % SKPst, on kavas saavutada 2020. aastaks. 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 122,2 %-le 2018. ja 118,4 %-le 2019. aastal ning jõudma 107,3 %-le 2021. aastal. 2018. aasta puhul on eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium usutav, kuid järgnevatel aastatel optimistlik. Ent meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2018. aastast, ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud.

(7) Portugali 2018. aasta stabiilsusprogramm osutab, et 2017. aasta ulatuslikel metsa- ja maastikupõlengutel oli märkimisväärne mõju eelarvele, ning programmis esitatakse piisavad tõendid täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. Eelkõige märgitakse stabiilsusprogrammis, et 2018. aasta eelarve hõlmab 0,07 % ulatuses SKPst erakorralisi ennetavaid meetmeid riigi territooriumi kaitsmiseks metsa- ja maastikupõlengute eest. Stabiilsusprogrammis on sätestatud ühekordseks liigitatud hädaolukordade ohjamise ja ärahoidmisega seotud kulud. Nende kulude integreeritud olemuse ja otsese seose tõttu 2017. aasta ulatuslike metsa- ja maastikupõlengutega, võib metsa- ja maastikupõlengute ärahoidmise kulusid lugeda „erakorralise sündmuse klausli“ kohaldamiseks. Komisjoni hinnangul ulatuvad ennetusmeetmete tõttu lubatud lisakulud 2018. aastal 0,07 %ni SKPst. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätted võimaldavad nende lisakuludega arvestada, sest pretsedenditult ulatuslikud metsa- ja maastikupõlengud on erakorraline sündmus, selle mõju Portugali riigi rahandusele on märkimisväärne ning jätkusuutlikkust ei seataks ohtu, kui lubataks ajutist kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast. Lõplik hinnang, sh rahastamiskõlblike summade kohta, antakse 2019. aasta kevadel Portugali ametiasutuste esitatud 2018. aasta tegelike andmete alusel.

(8) 11. juulil 2017 soovitas nõukogu Portugalil tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude[9] nominaalne kasvumäär ei ületaks 2018. aastal 0,1 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele vähemalt 0,6 % SKPst. Samal ajal märgiti, et 2018. aasta eelarvekava hindamisel ja sellele järgneval 2018. aasta eelarvetulemuste

---

Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

[8] COM(2014) 494 final.

[9] Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis korvatakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutlusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud 4 aasta peale. Kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

hindamisel tuleb eesmärgina nõuetekohaselt arvesse võtta sellise eelarvepoliitika seisundi saavutamist, mis aitab kaasa nii käimasoleva majanduse elavnemise tugevdamisele kui ka riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamisele. Vastavalt komisjoni hinnangule Portugali majanduse elavnemise tugevusele, milles võeti arvesse Portugali kestlikkusprobleeme, ja mis koostati hinnangu raames riigi eelarvekava projektile, ei ole selles suhtes mingeid muid elemente vaja arvestada. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht, et 2018. aastal ning 2017. ja 2018. aasta kokkuvõttes kaldutakse sellest soovitatud kohandusest märkimisväärselt kõrvale.

(9) Võttes arvesse, et Portugali prognoositav valitsemissektori võla suhe SKPsse on 60 % ja prognoositav SKP lõhe on 1,3 %, ei tohiks valitsemissektori esmaste netokulude[9] nominaalne kasvumäär 2019. aastal ületada 0,7 %, mis vastab struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst, mis tuleneb stabiilsuse ja kasvu pakti raames kohaldatava maatriksi kohasest nõudest. Kui poliitikat ei muudeta, on 2019. aastal ning 2018. ja 2019. aasta kokkuvõttes oht kalduda sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Samal ajal prognoositakse, et Portugal täidab 2018. ja 2019. aastal üleminekuaja võlareeglit. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks on 2018. aastal vaja võtta meetmeid. Juhuslikke tulusid oleks mõistlik kasutada valitsemissektori võla suhtarvu edasiseks vähendamiseks.

(10) Valitsemissektori võla jätkusuutlikkuse tagamine sõltub eelarve jätkusuutlikust konsolideerimisest riigi rahanduse struktuurse puudujäägi vähendamise teel, mis saavutatakse tõhusama tulude kogumise ja kulude kontrolli abil. Siinjuures mängivad pearolli kulude kontrolli täiustamine, kohustuste kontrollimise seaduse tulemuslik kohaldamine, eelarveraamistiku seaduse range ja õigeaegne rakendamine ning pidev kulude läbivaatamine ja ratsionaliseerimine. Eelarve kavandamine ja täitmine on jätkuvalt arvestatav probleem, eelkõige tervishoiusektoris, kus püsib väga kõrge viivismaksete (võlgnevuste) tase, mis osutab raamatupidamisarvestuse kontrolli ja juhtimistavade puudustele. Eelarve jätkusuutlikuks konsolideerimiseks tuleks pöörata tähelepanu kasvavatele vananemisega seotud kuludele. Keskpikas perspektiivis võib oodata, et suuremad vananemisega seotud riskid on olulisel määral seotud pensionide rahastamise kuludega, samal ajal, kui pikas perspektiivis suureneb tervishoiukulude surve. Neid riske aitaksid leevendada pensionisüsteemi keskpika perioodi jätkusuutlikkuse parandamismeetmed koos igakülgse strateegiaga vananemisega seotud tervishoiukulude vähendamiseks.

(11) Samamoodi saaks kulude kontroll, võla haldamine ja riigi osalusega ettevõtete üldise finantsilise kestlikkuse parandamine aidata olulisel määral kaasa riigi rahanduse struktuurseks täiustamiseks. Ehkki üldine netotulu on jätkuvalt negatiivne, on riigi osalusega ettevõtete majandustulemused viimastel aastatel üldiselt paranenud, v.a tervishoiusektor, kus need on halvenenud. Kõrgena püsib ka valitsussektoris võlas sisalduv avaliku sektori ettevõtete kogu konsolideerimata võlg, mis moodustas 2017. aasta lõpul 19,0 % SKPst. Võetakse meetmeid riigile kuuluvate ettevõtete seire täiustamiseks, kuid nende mõju peab veel ootama. Riigile kuuluvate ettevõtete praegune võla haldamise ja rekapitaliseerimise kava peaks vähendama võlgnevust ja intressikulusid, kuid stiimuleid saaks tõhustada, tagades piiratud eelarveliste ümberpaigutuste jaoks prognoositava ja läbipaistva raamistiku.

(12) Koos majandustulemuste paranemisega jätkub ka Portugali tööturu elavnemine. 2017. aastal lisandus majandusse umbes 150 000 uut töökohta ning 20–64aastaste earühma tööhõive määr tõusis 2017. aastal 73,4 %-le, s.o kriisieelsele tasemele. Töötuse määr vähenes oluliselt ja on nüüd alla euroala keskmise. Pikaajalise töötuse

määr, ehkki see on ikka veel suhteliselt suur, on samuti kiiresti vähenenud. Lisaks praegusele tööturupoliitikale, vabastustele sotsiaalkindlustusmaksetest ja avalikes tööturuasutuses kasutatavale tööotsijate isikustatud toetusmudelile kavandab Portugal rakendada 2018. aastal ühtsed tööhõive kontaktpunktid. See võiks mängida olulist rolli aktiveerimismeetmete ulatuse suurendamisel. Paranenud on ka vaesus- ja ebavõrdsuse näitajad. Vaesusriski või sotsiaalse tõrjutuse määr läheneb ELi keskmisele ning 20 % kõige vaesemate sissetulek on alates 2015. aastast suurenenud. Ometi on sissetulekute ebavõrdsus ikka veel suur. Pealegi on sotsiaalsete siirete (peale pensionide) tulemuslikkus inimeste vaesusest väljaaitamisel väike, miinimumsissetuleku kava piisavus (ehkki see on paranenud) jääb piiratuks ja eluaseme kättesaadavus on väikse sissetulekuga kodumajapidamiste jaoks üha suurem probleem.

(13) Hoolimata püsitöökohtade arvu märkimisväärsele suurenemisele 2017. aastal, püsis ajutiste töötajate osatähtsus stabiilselt 22 % juures, mis oli endiselt üks ELi kõrgemaid tasemeid. 2017. aastal oli 82 % ajutistest töötajatest selles olukorras sunnitult. Samal ajal, kui üha enam inimesi liigub ajutistelt töökohtadelt püsivatele, jäävad ajutised töölepingud tööd leidvate töötute jaoks normiks. Peale selle suurenes kriisi ajal ajutiste ja püsitöötajate (niigi suur) palgalõhe. Püsitöökohtade (nt *Contrato-Emprego*) ja sotsiaalmaksetest vabastamise edendamise meetmed vastutasuks haavatavatesse rühmadesse kuuluvate inimeste töölevõtmise eest on osutunud tulemuslikuks, kuid nende ulatus piiratuks. Töökaitsealaste õigusaktide ja kohmakate kohtumenetluste mõningad aspektid võivad ikkagi heidutada sõlmimast tähtajatuid töölepinguid. Siiski ei kavandata praegu mingeid meetmeid vallandamiste õigusraamistiku läbivaatamiseks. Valitsus plaanib meetmeid tööturu killustatuse vähendamiseks kolmepoolsete arutelude kaudu sotsiaalpartneritega.

(14) Täisealise elanikkonna üldine oskuste tase on üks madalamaid Euroopas ja see kahjustab riigi innovatsioonisuutlikkust ja konkurentsivõimet. See hõlmab digitaaloskusi: 2017. aastal oli üksnes 50 %-l 16-74aastastest põhilised või suuremad digitaaloskused [võrreldes ELi keskmisega 57 %). Seoses sellega algatatakse programme (eelkõige *Qualifica* ja riiklik digitaaloskuste algatus *Incode 2030*), kuid nende mõjusus töötajate põhiliste (arvutusoskus, kirjaoskus ja digitaaloskused) oskuste suurendamisel ja seeläbi tootlikkuse tõstmisel sõltuvad pakutava koolituse ulatusest ja kvaliteedist, ulatudes kaugemale üksnes oskuste tunnustamisest. Samal ajal, kui tõendid viitavad, et miinimumpalga hiljutine tõus (mis on 2014. aastast kokku 18,3 %) ei ole madala kvalifikatsiooniga töötajate tööhõive määra kahjustanud, põhjustas sellest mõjutatud töötajate arvu märkimisväärne kasv – 2017. aasta kolmandas kvartalis kuni 20,4 % – palgavahemiku kokkusurumise. See ähvardab vähendada palgavahet oskuste eest, eriti madala ja keskmise kvalifikatsiooniga töötajate vahel, mis vähendab madala kvalifikatsiooniga töötajate motivatsiooni investeerida haridusse ja koolitusse. Valitsus koos sotsiaalpartneritega jälgib pingsalt miinimumpalga muutumisi.

(15) Haridussüsteemist varakult lahkumine püsib ELi keskmisest kõrgemana, kuid on vähenemas, seda osaliselt tänu õpiedu stimuleerimise ja väljalangemise määra vähendamise meetmetele. Õppetulemused jätkavad paranemist, kuid püsib mure võrdsete võimaluste pärast, sest kesiste tulemustega õpilaste osakaal alumises ja ülemises sotsiaalmajanduslikus kvartiilil erineb märkimisväärselt. Kolmanda taseme hariduse omandamine (30–34aastaste earühmas) vähenes 2016. aasta 34,6 %-lt 2017. aastal 33,9 %-le, mis on kaugelt alla riikliku 2020. aasta sihtarvu 40 %. Hoolimata loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna erialade

lõpetajate suurele tööalasele konkurentsivõimele, on nendele erialadele astujate arv väike.

(16) Hoolimata Portugali teadus- ja innovatsioonisüsteemi positiivsele arengule viimastel aastatel, eelkõige inimressursi ja teadustulemuste koguse ja kvaliteedi mõttes, püsivad märkimisväärsed raskused ettevõtete ja teadusasutuste koostöö tugevdamise kultuuri ja tingimuste loomisel. Need hõlmavad tõkkeid teadmiste ja tehnoloogia siirdele, teadustulemuste turustamisele ja teaduskarjääre, mis ei stimuleeri teadlasi piisavalt otsima „ettevõtliku teadustöö“ ja koostöö võimalusi tööstusega. Täiendav teadlikkuse tõstmine ja intellektuaalomandi selguse suurendamine teadusasutuste ja äriringkondade suhetes võiks aidata kaasa lepinguliste kohustuste täitmise aja lühendamisele, teaduslike teadmiste rahaks muutmisele ning nende majanduspotentsiaali tõstmisele.

(17) Rakendatakse laiapõhjalist strateegiat probleemse vara kiiremaks vähendamiseks. See aitas vähendada mittetöötavate laenude osatähtsust kõigi laenude hulgas 17,2 %-lt 2016. aasta lõpus 14,6 %-le 2017. aasta kolmandas kvartalis. Erilist muret tekitavad äriühingute mittetöötavad laenud, sest need moodustavad umbes kaks kolmandikku kõigist mittetöötavatest laenudest; endiselt on suur ka äriühingute mittetöötavate laenude osatähtsus kõigist laenudest – 26,6 %. Probleemse vara küsimuse lahendamine on väga oluline laenuvõimaluste vabastamiseks uute investeeringute ja kestliku arengu jaoks. Ometi jäävad maksejõuetute äriühingute suhtes kohaldatavad menetlused ja probleemse vara õhuke järelturg takistuseks mittetöötavate laenude osatähtsuse vähendamisel. Ehkki kapitali kasv koos kulude pideva vähendamisega parandab finantssektori väljavaateid, jäävad kasumlikkus madalaks, avatus riigi võlakohustustega seotud riskidele suureks ja kapitalipuhvrid nõrgaks.

(18) Portugali majanduse suurimaks probleemiks jäävad rahastamisvõimalused ja kapital. Stabiilsete rahastamisvõimaluste, ja eriti omakapitali hankimist loetakse Portugali ettevõtjate üheks suurimaks probleemiks, mida raskendab veelgi finantsvõimenduse piiramise surve. Alternatiivsete rahastamisallikate tähtsus on suhteliselt väike. Viimastel aastatel on käivitatud uusi programme ja krediidiliine ning lihtsustatud ärikeskkonda, kuid ikkagi on veel parandamisruumi. Samal ajal püsib kõrgena mittetöötavate laenude ja ettevõtlussektori võlakoormus (mis on küll veidi vähenenud) ning investeerimiskeskkonnale tuleks kasuks kapitali suunamine tootlikumatesse äriühingutesse.

(19) Hoolimata edusammudest kodanike ja ettevõtjate igapäevaelu mõjutavate valdkondadevaheliste küsimuste halduslikust lihtsustamisest, takistavad sektoripõhised regulatiivsed ja haldustõkked ikka veel investeerimist ja vahendite tõhusat jaotust. Seoses sellega oleks väga vajalikeks sektoripõhisteks reformideks menetluslike töövoogude muutmine, otsustamistähtaegade lühendamine, erandi tegemine vaikiva heakskiidu põhimõttest üksnes väga piiratud juhtudel ning selliste autoriseerimisskeemide väljavahetamine, mis nõuavad „vastutavatelt deklarantidelt“ rohkete dokumentide esitamist. Ehitussektori halduskulud tuleks viia sobivasse vahekorda tegelike kuludega. Konkurents avalikes hangetes on piiratud. Läbivaadatud riigihangete seadustiku eesmärk on edendada läbipaistvust, konkurentsi ja riigihankelepingute paremat haldamist. Seirata tuleks uute normide rakendamist, sh rangemate normide mõju otselepingute kasutamisele. Ehkki Portugali õigussüsteem jätkab tõhustumist, jääb probleemiks menetluste kestus halduskohtutes. Peale selle teevad ettevõtjatele ikka veel muret korruptsioon ja läbipaistvuse puudumine. Samal ajal, kui saavutati edu süüdistuste esitamisel

korruptsiooni eest, ei ole jõupingutustel ausameelsuse kultuuri parandamiseks riiklikes institutsioonides seni piisavaid tulemusi olnud.

(20) Regulatiivsed reformid on olnud pärast finantsabi programmi harvad ning selles kontekstis kokku lepitud reforme kas peatanud või isegi vastupidiseks pööranud. Kontsernidel on keelatud osutada mitmeid kutsealaseid teenuseid. Teatavaid äriteenuseid, eelkõige õigusteenuseid reguleerivad määrused ei ole sama ambitsioonikad kui raamseadus sellistes otsustavates küsimustes, nagu õiguslik vorm, osalus, juhtimine, reklaam ja mitmel kutsealal tegutsemine. Ehitusteenuse osutajate autoriseerimise ja registreerimise reformi ei ole peaaegu täiendatud paigaldusteenuste kontrolli või ehituskontrolli lõdvendamisega.

(21) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Portugali majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi ja 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Portugalile esitatud soovituste järelmeetmeid. Komisjon on võtnud arvesse mitte üksnes nende asjakohasust Portugali eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastesse otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada nii liidu üldist majandusjuhtimist.

(22) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus[10] kajastub eelkõige allpool esitatud soovituses 1.

(23) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes riikliku reformikava ja stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitused kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–3,

SOOVITAB Portugalil võtta 2018.–2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2019. aastal 0,7 %, mis vastab iga-aastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Kasutada juhuslikke tulusid valitsemissektori võla suhte SKPsse vähendamise kiirendamiseks. Tugevdada kulude kontrolli, kulutõhusust ja eelarvestamist, eelkõige tervishoiusektoris, kus tuleks keskenduda haiglate võlgnevusele. Suurendada riigile kuuluvate ettevõtete finantsilist kestlikkust, suurendades eelkõige nende üldist netotulu ja vähendades võlgu.

2. Edendada tähtajatute lepingutega värbamist soodustavat ärikeskkonda, sealhulgas vaadata konsulteerides sotsiaalpartneritega läbi asjaomane õigusraamistik. Suurendada täiskasvanud elanikkonna oskuste taset, sh digitaalset kirjaoskust, tugevdades ja laiendades täiskasvanute kvalifikatsiooni tõstmise programmide koolituskomponendi ulatust. Suurendada kõrghariduse omandamist, eelkõige loodusteaduse ja tehnoloogia valdkondades.

3. Suurendada maksejõuetus- ja sissenõudmismenetluse tõhusust ning vähendada takistusi mittetöötavate laenude järelturul. Parandada ettevõtjate juurdepääsu rahastamisele. Vähendada halduskoormust, lühendades menetluslikke tähtaegu, kasutades rohkem vaikivat heakskiitu ja vähendades dokumentide esitamise nõudeid. Kaotada püsivad regulatiivsed piirangud, tagades rangelt reguleeritud kutsealade

[10] Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

raamseaduse nõuetekohane rakendamine. Suurendada halduskohtute tõhusust, mh lühendades menetluste kestust.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja